

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Problematika adaptace dvouletých dětí do dětské skupiny

Vypracovala: Adéla Králová

Vedoucí práce: PhDr. Olga Vaněčková

České Budějovice 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. V platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Dobříši 10. 04. 2021

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat mé vedoucí bakalářské práce PhDr. Olze Vaněčkové za cenné rady a čas, který mi věnovala při zpracování bakalářské práce.

Anotace

Tématem bakalářské práce je problematika adaptace dvouletých dětí do dětské skupiny, o jejich zařazování se v současné době diskutuje. V teoretické části bude popsán psychosociální vývoj dítěte od narození do předškolního věku, s důrazem na specifika batolecího období a bude konfrontována možnost uspokojování potřeb dětí této věkové skupiny v rodině a v dětské skupině. Cílem praktické části práce je zjistit, jak rodiče vnímají adaptaci svých dětí do dětské skupiny a jaké mají pedagogové zkušenosti ve vztahu k této věkové skupině, jak se cítí být připraveni na práci s těmito dětmi a jak zařazování a adaptaci těchto dětí hodnotí. Šetření je směřováno na rodiče dětí, které navštěvují dětskou skupinu a na pečující osoby, které o děti v dětské skupině pečují. Šetření ukázalo, že si rodiče volí cestu dětské skupiny, díky individuální péči o jejich děti a, že většina rodičů dává své dítě do dětské skupiny již ve dvou letech kvůli tomu, že se musí vrátit do zaměstnání.

Klíčová slova

Dvouleté děti, psychosomatický vývoj, temperament dítěte, psychická odolnost, dětská skupina

Annotation

The topic of this bachelor thesis will be the issue of adaptation of two-year-olds into a children's group in kindergarten, their inclusion is currently under discussion. The theoretical part will describe the psychosocial development of the child from birth to preschool age, with an emphasis on the specifics of the toddler period and will confront the possibility of satisfying the needs of children of this age group in the family and kindergarten / children group. The aim of the practical part of the thesis will be to find out what experience teachers have in relation to this age group, how they feel ready to work with these children and how they evaluate the inclusion and adaptation of these children. The investigation will be directed to kindergarten teachers, where these children are located.

Key words

Two-year-old children, psychosomatic development, temperament of the child, mental resistance, children's group

Obsah

Úvod.....	10
1. Teoretická část.....	11
1.1 Psychomotorický a sociální vývoj dvouletého dítěte.....	11
1.1.1 Specifika dvouletého dítěte	12
1.2 Vývojové oblasti	12
1.3 Základní potřeby dítěte.....	14
1.4 Socializace dítěte.....	15
1.4.1 Rodina	16
1.4.2 Socializace dítěte v rodině.....	17
1.4.3 Dětská skupina	18
1.4.4 Socializace dítěte v dětské skupině	19
1.5 Adaptační období dítěte v dětské skupině.....	20
2. Praktická část.....	24
2.1 Výzkumný problém a cíl šetření.....	24
2.2 Metodologie	24
2.2.1 Kvalitativní přístup.....	25
2.2.2 Výzkumné metody	25
2.2.3 Výzkumný soubor	26
2.3 Postup šetření	27
2.4 Výsledky šetření.....	27
2.5 Dotazník č. 1 – pro rodiče všech dětí dané dětské skupiny.....	28
2.6 Dotazník č. 2 – pro rodiče dvouletých dětí	35
2.7 Rozhovor – s pečující osobou	38
2.8 Odpovědi na výzkumné otázky	40

3	Závěr.....	41
---	------------	----

Úvod

Téma bakalářské práce jsem vybrala z důvodu mé více jak dvouleté praxe v dětské skupině a z důvodu, že se o tomto tématu stále více diskutuje. Tímto tématem se zabývají především pedagogičtí pracovníci, ale tento problém začíná vést k diskuzi i u ostatních členů společnosti.

Společnost i pedagogičtí pracovníci se rozdělují na dvě skupiny, jedna skupina je otevřena tomu, aby děti nastoupily do institucí již ve dvou letech a druhou skupinu tvoří lidé, kteří jsou zásadně proti.

Teoretickou částí praxe jsem se snažila získat informace, které by mě dovedly k tomu, zda je dvouleté dítě na prostředí dětské skupiny připravené. V teoretické části mé bakalářské práce se zaměřuji na dítě a jeho specifika od narození do dvou let, popisuji zde jak dítě roste, vyvíjí se a jak je důležité, aby dítě mělo správný psychický vývoj. V práci se objevují pojmy jako resilience a vazba na matku, které jsou důležité, abychom znali.

Praktickou část práce tvoří přístup s kvalitativními znaky, jehož cílem bylo zjistit, jak je dvouleté děti prožívají adaptační proces do dětské skupiny, případně jak je možné fázi adaptačního procesu co nejvíce dítěti usnadnit. Výzkum byl proveden v dětské skupině heterogenní třídy, kdy na dotazníkové šetření odpovídali rodiče dětí, které navštěvují dětskou skupinu a využila jsem možnosti rozhovoru s pečující osobou, která v dané dětské skupině pracuje.

1. Teoretická část

1.1 Psychomotorický a sociální vývoj dvouletého dítěte

Významné období, je období konce prvního roku, kdy dochází k objevu dalších dvou dovedností, které značně posunují vývoj dítěte. Tyto dvě dovednosti jsou první slova a první kroky. *Doba, kdy se tyto dovednosti u jednotlivých dětí rozvinou, je pořádně „roztažená,, Některé děti vskutku běhají už od jedenácti měsíců a jiné se spustí až kolem patnácti, některé už mají slovník třeba deseti slov a jiné se rozmluví až za dalšího půl roku.* (Matějček, 1999 s. 35) Malé děti jsou velmi zvědavé a rodiče by měli jejich zvědavost podporovat, protože se tím děti učí například již zmíněné chůzi.¹

Děti v tomto období mají různé projevy, které by měly být respektovány, protože znamenají, že dítě roste a vyvíjí se. Za tyto projevy můžeme označit například strach při koupání, citlivost na hluk, strach ze tmy či cizích lidí. Dítě s tedy v jednom roce dokáže samo pohybovat, ať už po čtyřech nebo vestoje, s dospělým za ruku či bez jeho pomoci. V průběhu dalších měsíců se dítě naučí držet rovnováhu a rozejít se. Začíná se u dítěte projevovat zručnost, a to například při pití z hrnečku či při stavění z kostek.

Od patnáctého měsíce si dítě začíná osvojovat a upevňovat dovednosti, které se naučilo. Dítě v tomto období začíná mít jiný pohled na svět, mění se jeho vztah k okolí a k těm co se o něj starají. V období mezi 18. a 20. měsícem dítě dělá kolem sebe velký rámus, a to z důvodů, že v něm roste touha všeho se dotýkat. V tomto období také dochází u dítěte k velké frustraci, jelikož by chtělo něco dělat a nemůže či to nejde. V roce a půl nemá dítě respekt vůči svým vrstevníkům a raději jde za dospělými, které může kopírovat v jejich chování. Je pro něj naprosto normální, že chce mít vše pro sebe a je sobecké, radši bere, než dává.

V období 23. měsíce dochází k tomu, že dítě se začíná zbavovat odmítavého postoje. Ve dvou letech začíná být dítě ve větší psychické rovnováze, protože si je už více jisté samo sebou.²

---

¹ MATĚJČEK, Zdeněk. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. 2. vyd. Praha: Portál, 1999. Rádcí pro rodiče a vychovatele. s. 35 ISBN 80-7178-320-X.

² BACUS-LINDROTH, Anne. *Vaše dítě ve věku od 1 do 3 let*. Praha: Portál, 2003. Rádcí pro rodiče a vychovatele. s. 93 ISBN 80-7178-743-4.

1.1.1 Specifika dvouletého dítěte

Ve dvou letech je už dítě mnohem klidnější, protože si je více jisté sám sebou. Vybuďovalo si určitou úroveň nezávislosti a nepotřebuje za ni víc bojovat. (Bacus, 2003 s. 94)

Z dítěte je cítit větší psychická rovnováha než v předchozích měsících, kdy si vše osvojovalo. Do období dvou let zařazujeme učení slov, čemu dítě věnuje nejvíce své energie, začíná se učit základním hygienickým návykům. V tomto období přichází strach ze tmy a strašidel, cizích lidí či vody a začíná období, kdy dítě nerado půjčuje své hračky.³

Dítě v tomto věku už je schopné určité samostatnosti. Dokáže se pohybovat, zvládne chodit na nočník, což během následujících měsíců přejde na chození na záchod. Nejraději dělá činnosti, které si samo vybralo, že bude dělat. Mezi oblíbené hry v tomto období patří přelévání vody, přesypání písku či hlíny a dávání těchto věcí dohromady. Co se týká literatury, dítě ve dvou letech nejraději otáčí stránky, pozoruje obrázky.⁴

Od dvou let dítě cítí potřebu vyhledávat své vrstevníky a pokouší se o hru s nimi. Tato hra se ukazuje taháním o hračky s ostatními, dokáží si věci navzájem podávat a navzájem si vrací krátkou pozornost.⁵

1.2 Vývojové oblasti

Následující odstavce se budou zabývat vývojovými specifiky dvouletého dítěte, bude zde popisován motorický vývoj, sociální vývoj, vývoj řeči a velmi důležitá osobnost dítěte. Vývojové oblasti budou blíže přiblíženy a dozvíme se, jak se dvouleté dítě vyjadřuje, jedná a co můžeme od dvouletého dítěte čekat.

Motorický vývoj

Období druhého a třetího roku je velmi vývojově důležité. Dochází k rozvoji řeči, do čeho dítě vkládá velkou energii a dochází k osamostatňování což vede k rozvoji motoriky především co se týče zdokonalování pohybových aktivit, dítě v tomto věku vede touha k poznání a experimentům s předměty.⁶ Dítě si už ve dvou letech je v chůzi jisté, dokonale zvládá udržet

³ BACUS-LINDROTH, Anne. *Vaše dítě ve věku od 1 do 3 let*. Praha: Portál, 2003. Rádcí pro rodiče a vychovatele. s. 94 ISBN 80-7178-743-4.

⁴ ALLEN, K. Eileen a Lynn R. MAROTZ. *Přehled vývoje dítěte od prenatalního období do 8 let*. Praha: Portál, 2002. s. 18 ISBN 80-7178-614-4.

⁵ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍROVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). s. 90 ISBN 80-247-1284-9.

⁶ PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. s. 153 ISBN 978-80-262-0403-9.

rovnováhu. Co se týče manuální zručnosti, dítě se umí obléknout a svléknout, zvládá základní hygienické návyky jako například dojít si na nočník či vyčistit zuby a díky tomu se v dítěti probouzí pocit samostatnosti.⁷

Vývoj řeči

U dětí, se slova začínají objevovat kolem konce prvního roku. Tato slova jsou většinou jednoslabičná či dvouslabičná a jedná se o opakování stejných slabik například mama, tata, baba. Dítě by mělo být chváleno za každé slovo, které vykoná. V období mezi prvním a druhým rokem se slovní zásoba dítěte výrazně zvětšuje, dokáže popsat určité názvy osob, věcí a činností.⁸ Dítě v tomto období velmi rádo poznává a táže se na vše co ho okolo sebe zajímá, na názvy věcí, které poté opakuje. Slovní zásoba dvouletého dítěte se zvětšuje z důvodu zvědavosti a aby lépe rozumělo všemu okolo. Dítě má sice rozšířenou slovní zásobu, ale výslovnost slov dítěti dělá velký problém, u kterého se snadno rozčílí, když musí slovo několikrát opakovat a neví z jakého důvodu.⁹

Sociální vývoj

Na dítě působí různá řada činitelů, která ovlivňuje jeho sociální vývoj. Je to například výchova. Dítě má tendenci chování lidí okolo sebe opakovat, nejvíce opakuje po osobách, které mu jsou blízké, a tudíž je pro něj jejich chování atraktivní.¹⁰

Rodina je pro dítě primárním činitelem, který působí na dítěte sociální vývoj. Dítě v rodině získává dovednosti komunikační a díky rodině se učí chápat ostatních potřeby.¹¹ Dítěte primární socializační činitel je rodina, ale dítě se schází i například s příbuznými rodiny či kamarády rodiny. K socializaci dítěte dochází tedy během kontaktu s ostatními.¹² Dítě, když si hraje se svými vrstevníky, hraje si především vedle nich než s nimi, ale přesto se v obklopení stejně starých dětí začíná cítit dobře. Dítě napodobováním ostatních zjistilo, jak může ostatním udělat radost či naopak je rozčítit. Dítě již zvládne slovně vyjádřit co si přeje, nebo zda se mu něco líbí či naopak.¹³

---

⁷ BACUS-LINDROTH, Anne. *Vaše dítě ve věku od 1 do 3 let*. Praha: Portál, 2003. Rádcí pro rodiče a vychovatele. s. 94 ISBN 80-7178-743-4.

⁸ <https://www.klinickalogopedie.cz/index.php?pg=verejnost--co-je-to--vyvoj-rci> [online]. [cit. 2021-02-27].

⁹ BACUS-LINDROTH, Anne. *Vaše dítě ve věku od 1 do 3 let*. Praha: Portál, 2003. Rádcí pro rodiče a vychovatele. s. 93 ISBN 80-7178-743-4.

¹⁰ HELUS, Zdeněk. *Vyznat se v dětech*. Praha: s. 150 SPN, 1984. Knihy pro rodiče (SPN).

¹¹ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). s. 90 ISBN 80-247-1284-9.

¹² VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005.s. 148 ISBN 80-246-0956-8.

¹³ BACUS-LINDROTH, Anne. *Vaše dítě ve věku od 1 do 3 let*. Praha: Portál, 2003. Rádcí pro rodiče a vychovatele. s. 93 ISBN 80-7178-743-4.

Osobnost dítěte

K ranému dětství patří utváření osobnosti dítěte. Na dítě působí mnoho faktorů, které utváří jeho osobnost. Dítě první sociální interakce začíná doma a také zde vzniká vazba mezi dítětem a osobou, která se o dítě většinu času stará, nejčastěji je touto osobou matka.¹⁴

Velkou roli na utváření osobnosti dítěte má v tomto období rodinná výchova. Může se stát, že i některé čtyřleté dítě není připravené na docházku v mateřské škole, je tedy také možné, že některé dvouleté dítě bude na příchod do mateřské školy zcela připravené a tehdy by měly institucionální předškolní vzdělávání doplňovat výchovu rodinnou. Ve dvou letech dítěte již poznáte, jaké charakteristické vlastnosti bude dítě mít. Vše, co dítě dělá, dělá ve snaze toho, pochopit a poznat sám sebe a vědět co vlastně již umí. V tomto období, je dítě velkým pomocníkem, snaží se co nejvíce pomáhat, někdy i s činnostmi, které jsou nepřiměřené jeho věku. Velmi důležité je, aby dítě bylo pochváleno, protože je pro dítě v tomto období důležitý úspěch, který vede ke zlepšování dovedností a zvyšuje pocit uspokojení a hrdosti sám na sebe.

1.3 Základní potřeby dítěte

Jestliže chceme, aby z dítěte vyrostl jedinec se zdravou osobností, měli bychom uspokojovat dítěte potřeby. Potřeby, které od nás dítě potřebuje jsou závislé na tom, v jakém věku dítě je, jakého pohlaví, v jakém je zdravotním stavu a z jakého prostředí dítě je. Potřeby rozdělujeme na čtyři základní. Následující potřeby jsou popisovány a zohledněny na věk dvouletých dětí.

Vývojové potřeby

Dítě podle toho, jak roste a vyvíjí se, potřebuje různé potřeby, k tomu, aby se dítě dobře vyvíjelo pomáhá potřeba vývojová, kterou lze charakterizovat tak, že pečující osoba musí přizpůsobit své činy k potřebám dítěte podle jeho věku, růstu a vývoji. Je důležité, aby pečující osoba, dítě dostatečně motivovala k dalším novým činnostem či poznatkům.¹⁵

Biologické potřeby

Biologická potřeba je jedna ze základních potřeb dítěte. Důležitost, této potřeby se odráží především v tom, aby se dítě dobře vyvíjelo. Tato potřeba by měla obsahovat výživu, která odpovídá věku dítěte, výživa by měla odpovídat množstvím i kvalitou. Další biologickou

¹⁴ OPRAVILOVÁ, Eva a Vladimíra GEBHARTOVÁ. *Rok v mateřské škole: učebnice pro pedagogické obory středních, vyšších a vysokých škol*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2011. Kurikulum předškolní výchovy. s. 164 ISBN 978-80-7367-703-9.

¹⁵ DUNOVSKÝ, Jiří. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 1999. Psyché (Grada). s. 91 ISBN 80-7169-254-9.

potřebou jsou hygienické požadavky, je důležité, aby dítěti bylo zajištěno například teplo, světlo, a především čistota dítěte. Dále je jako biologická potřeba dítěte uvedena dostatečná obranyschopnost pod čímž si můžeme představit očkování dítěte. Je důležité, aby dítě mělo zajištěnou potřebu, která povede k jeho pohybovému rozvoji a neméně důležitá potřeba dítěte je preventivní péče.¹⁶

Psychické potřeby

Mezi základní potřeby dítěte patří i potřeba psychická. Pokud je naplněna potřeba psychická, je umožněno dítěti rozvíjet se co se týče intelektu, chování či například chápání sebe a lidí okolo sebe. Za psychickou potřebu se považuje především pozitivně naladěné rodinné prostředí, vztah dítěte a dospělého, dítě si potřebuje vytvořit vlastní osobnost a jedná tak podle toho, jak dítě přijímají ostatní.¹⁷

Sociální potřeby

Člověk je od přírody společenský typ, je tedy pro dítě velmi důležitá potřeba sociální. Za sociální potřeby je považováno například zajištění bezpečnosti dítěte, rozvinutí jeho schopností a dovedností, a především potřeba lásky k dítěti.¹⁸

1.4 Socializace dítěte

Pojem socializace je klíčovým pojmem sociologie, psychologie a pedagogiky. V České republice se pojmem socializace zabýval sociální a pedagogický psycholog, prof. Zdeněk Helus, který tento pojem uváděl jako: *proces utváření a vývoje osobnosti působením sociálních vlivů a jejich vlastních aktivit, kterými na tyto sociální vlivy odpovídá: vyrovnává se s nimi, podléhá jim, či je tvořivě zvládá.* (Helus, 2004, s. 172). Paní Vágnerová popisuje, že socializace probíhá celý život, a je to proces vývoje jedince ve společenskou osobu a říká, že takovýto proces probíhá vzájemně s kontaktem jedince a společnosti.¹⁹

Pojmem socializace označujeme proces, který začleňuje člověka do společnosti nebo do vybrané skupiny. Při sociálním procesu na dítě působí vnější vlivy jako rodina či mateřská škola, příbuzní nebo různé organizace, které dítě navštěvuje. Kromě vnějších vlivů se zde objevují i vlivy vnitřní, mezi, které patří například charakter, inteligence a schopnosti

¹⁶ DUNOVSKÝ, Jiří. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 1999. Psyché (Grada). s. 91 ISBN 80-7169-254-9.

¹⁷ DUNOVSKÝ, Jiří. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 1999. Psyché (Grada). s. 92 ISBN 80-7169-254-9.

¹⁸ DUNOVSKÝ, Jiří. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 1999. Psyché (Grada). s. 91 ISBN 80-7169-254-9.

¹⁹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2008. s. 147 ISBN 978-80-246-1037-5.

jedince. Na dítě ovšem nepůsobí jen vnější a vnitřní vlivy, ale například i vlivy, které určují kulturní hodnoty, náboženství či zvyky a tradice.²⁰

Za prvotní socializaci se považuje socializace v rodině, kdy rodiče či pečující osoby předávají komunikaci či samoobsluhu dítěti o které pečují. V této primární socializaci by také mělo docházet k tomu, aby dítě vědělo, jak zvládat konflikty a jak se má chovat v určitých situacích.

Sekundární socializací označujeme proces, který se týká menších skupin a organizací. Dítě kromě rodiny přichází do kontaktu i se svými vrstevníky nebo například s dětmi, které navštěvují stejný zájmový kroužek.²¹

1.4.1 Rodina

V oblasti sociologie, definujeme rodinu jako skupinu, která je vázána manželstvím či příbuzenstvím nebo adopcí. Rodina je nejdůležitější skupina ve společnosti a její hlavní funkce jsou reprodukce a následná výchova, socializace a přenos kulturních vzorů.²²

Rodina učí jedince, jak se začlenit do společnosti, ukazuje dítěti určité vzory chování, které dítě přejímá. Rodina učí dítě různým praktickým dovednostem a poskytuje dítěti uvést tyto dovednosti do praxe.²³

Pro společnost je rodina velice důležitá, protože se podílí na zachování lidstva. Dítě od svých rodičů dostává genetickou výbavu, která ovlivňuje dítěte osobnostní rozvoj v oblasti duševní, sociální i tělesné.²⁴ Jak již bylo výše zmíněno, rodina plní několik funkcí, které jsou příznivé pro společnost. Jednou z funkcí rodiny je funkce biologická, kterou považujeme za funkci reprodukční a tato funkce slouží k uspokojení sexuálních potřeb a k plození potomků.

Rodina by měla společně hospodařit a užívat nějaké své vnitřní strategie co se financí týče, tudíž rodina plní funkci ekonomickou.

---

²⁰ JANDOUREK, Jan. *Průvodce sociologií*. Praha: Grada, 2008. Sociologie (Grada). s. 84 ISBN 978-80-247-2397-6.

²¹ ZAPLETAL, Ladislav. *Sociologie pro pedagogy: (základní studijní texty ze sociologie a sociálních patologií)*. Týn nad Vltavou: Nová Forma, 2020. s. 381 SBN 978-80-7612-212-3.

²² PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. s. 256 ISBN 80-7184-311-3.

²³ VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK, ed. *Aplikovaná sociální psychologie I*. Praha: Portál, 1998. s. 197 ISBN 80-7178-269-6.

²⁴ DUNOVSKÝ, Jiří. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 1999. Psyché (Grada). s. 92 ISBN 80-7169-254-9.

Další funkce navazuje na funkci reprodukční. Je to funkce socializační, kdy rodiče předávají dítěti kulturní hodnoty, poskytují mu dostatečné vzdělání a určitým způsobem se snaží, aby dítě mělo zformovaný životní styl.

Neméně důležitou funkcí rodiny je funkce emocionální. V této funkci by rodina měla uspokojovat citové potřeby dítěte, dítě by mělo vědět, že má v rodině jistotu, a především by rodina měla dítěti dávat pocit uznání a všichni v rodině by se měli vzájemně podporovat.²⁵

1.4.2 Socializace dítěte v rodině

Pokud na dítě dlouhodobě působí nějaký socializační činitel, dítě začne přebírat jeho vlastnosti, hodnoty, mravy, tradice. Jedná se především o socializačního činitele jako je rodina, vrstevníci, škola. Objevuje se zde pojem Teorie připoutání, kdy dochází k přilnutí dítěte na matku. Když k této teorii dojde, vytváří se vztah, ve kterém se dítě cítí v bezpečí a je emočně uspokojeno. Tento vztah je velice důležitý a má vliv na pozdější způsob chování, a to především na vliv schopnosti učit se.²⁶

Na dítě působí hned několik socializačních činitelů, rodina, vrstevníci, příbuzní. Ovšem rodina je považována za primárního socializačního činitele. Po narození dítěte je první věc pro dítě rodina, je tedy dítě s rodinou spjato už od narození. Poté se dítě v rodině učí mluvit, pohybovat, přijímat hodnoty a tradice rodiny. Dítě se učí nejen praktickým dovednostem, ale i například komunikovat s ostatními, ovládat své emoce či brát ohled na ostatní lidi. Rodina by pro dítě měla být útočištěm, kde se dítě cítí v bezpečí a v duševní pohodě. Dítě touží, aby bylo respektováno a milováno svou rodinou a rodina tyto věci vyžaduje i od svého dítěte, jde tedy o vzájemné fungování. Každá rodina by měla dítěti umožnit samostatně se rozhodovat a brát důsledky za své chování, dítě je pak připraveno na další životní zkušenosti. Pokud chceme, aby se dítě pozitivně rozvíjelo, je důležité dítěti ukazovat svou lásku k němu, povzbuzovat ho ve věcech či činnostech, které ho baví a hodnotit dítě podle skutečnosti. Jestliže chceme vychovat dítě, které je sebejisté a cítí se bezpečně, měli bychom mu zařídit pozitivní domácí prostředí. Dítě vychovávané v takovém prostředí je sebejisté a touží se realizovat.²⁷

²⁵ BURIÁNEK, Jiří. *Sociologie pro střední školy a vyšší odborné školy*. Praha: Fortuna, 1996. s. 102 ISBN 80-7168-304-3.

²⁶ <https://www.studium-psychologie.cz/socialni-psychologie/2-socializace-vlivy.html> [online]. [cit. 2021-01-23].

²⁷ DINKMEYER, Don C. a Gary D. MCKAY. *Efektivní rodičovství krok za krokem*. Vyd. 2., opr. Přeložil Bohuslava BOUČKOVÁ. Praha: Portál, 2008. Rádci pro rodiče a vychovatele. s. 86 ISBN 978-80-7367-445-8.

1.4.3 Dětská skupina

Dětská skupina je poněkud nová instituce, která vznikla, aby pečovala o děti v předškolním věku. Tato služba je určena pro děti od jednoho roku, ale nejčastěji začínají dětskou skupinu navštěvovat děti od dvou let, do zahájení povinné školní docházky. Tento typ péče o děti je poskytován mimo domov dítěte, v kolektivu ostatních dětí. Péče o dítě v dětské skupině je především o hygienických návycích, rozvoji schopností a zajištění potřeb dítěte.

V jedné dětské skupině může být maximální počet dětí dvacet čtyři. Ovšem kapacitu dětské skupiny si zřizovatel může určit sám, podle toho, jaké má možnosti a kapacitu. V jeden den nemůže být v dětské skupině více dětí, než jakou má dětská skupina kapacitu.

O děti v dětské skupině se nestarají paní učitelky ale tzv. pečující osoby. Platí, že musí být jedna pečující osoba pro dětskou skupinu do šesti dětí a dvě pečující osoby pro dětskou skupinu od sedmi do dvaceti čtyř dětí. Provozovatel má povinnost zajistit pečující osoby pro službu dětské skupiny.²⁸ Dětská skupina, se liší od mateřské školy hned v několika ohledech. Mateřská škola má za úkol děti vzdělávat, a na to dětská skupina nemá kompetence, jak bylo již výše napsáno, o děti se nestarají vystudované paní učitelky, ale takzvané pečující osoby, které prošly rekvalifikačním kurzem chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky. Dětské skupiny se mohou řídit rámcovým vzdělávacím programem, ale nemusí se ho držet jako mateřské školy. Rámcový vzdělávací program je rámec, který je závazný při tvorbě školních vzdělávacích programů škol, od předškolního vzdělávání, už do vzdělávání vyššího.²⁹ Většina dětských skupin má vytvořený svůj plán výchovy péče a drží se programu „začít spolu„.³⁰

Práce a péče o dvouleté děti má svá specifika, rané dětství je vývojové období mezi druhým a třetím rokem života dítěte. Jde o sice krátké, ale zato velmi významné období, kdy dochází k rozvoji řeči a osamostatňování dítěte. Začínají se zlepšovat motorické a pohybové dovednosti dítěte a dítě touží po poznání a experimentech s různými předměty.³¹

Předškolní vzdělávání má doplnit výchovu rodinnou a poskytnout dítěti pestrý denní program a odbornou péči. Společnost se dělí na dvě skupiny, jedna skupina zastává názor, že matku do tří let dítěte nikdo nenahradí, a druhou skupinu, která zastává názor, že je v pořádku dát dítě do dětské skupiny již ve dvou letech. Některé dítě není na dětskou skupinu připraveno

²⁸ [Http://www.dsmpsv.cz/cs/pro-poskytovatele/detska-skupina-a-legislativa](http://www.dsmpsv.cz/cs/pro-poskytovatele/detska-skupina-a-legislativa) [online]. [cit. 2021-01-19].

²⁹ [Http://www.nuv.cz/trvp](http://www.nuv.cz/trvp) [online]. [cit. 2021-03-30].

³⁰ [Https://www.zacitspolu.eu/](https://www.zacitspolu.eu/) [online]. [cit. 2021-01-20].

³¹ PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. s. 122 ISBN 80-7178-772-8.

ani ve čtyřech letech, a naopak některé dítě ve dvou letech může jít do dětské skupiny rádo a s nevidaným elánem. Neexistuje žádný výzkum, kde by bylo prokázáno, že má negativní či pozitivní účinek vliv dětské skupiny pro péči dětí do tří let.³²

Je důležité, abychom při práci s dvouletými dětmi byli chápací a v přístupu byli láskyplní. Prostředí dětské skupiny by mělo být přizpůsobené dvouletým dětem a děti by se v prostoru měly snadno orientovat a naučit se zde základní návyky jako je pořádek a určitý řád.

Pro dvouleté dítě, je hračka něco, co představuje živou věc. Dítě do své hračky dává své znalosti ze světa a těmito hračkami bývají většinou panenky, medvídci či jiná zvířátka, tyto hračky pro ně představují něco lidského, a proto si dítě vybírá právě je. Děti v tomto věku si již nehrají úplně sami, ale také to ještě není o tom, že by si děti hrály spolu, jedná se o hru paralelní, kdy si hrají vedle sebe a odkoukávají od sebe.

Práce a péče o dvouleté dítě by se měla přizpůsobit veškerým důležitým potřebám dítěte, aby nebyl porušen vývoj dítěte. Dítěti by se mělo v dětské skupině dostávat podpory a pomoci podle jeho individuality v dostatečné míře.

Jak již bylo výše uvedeno, dítě se nejlépe učí nápodobou. Dítě ve dvou letech v dětské skupině se učí základním hygienickým návykům, díky zvědavosti dítěte je jako nejlepší učení pomocí různých her, písniček, básniček, knížek či obrázků. Pomocí hry se dítě rozvíjí v mnoha směrech, a to především v rozvoji vnímání, řeči, pohybu či rozvoj sociálních vztahů.³³

1.4.4 Socializace dítěte v dětské skupině

Tím, že dítě začíná nastupovat do dětské skupiny se uvolňuje vztah mezi dítětem a osobou již o něj doposud nejvíce času pečovala, z velké části se jedná především o matku. Toto období je důležité pro seberealizaci dítěte a začlenění dítěte do společnosti. Dovednosti, které se dítě již naučilo v rodině, následně využívá v prostředí dětské skupiny. Dochází k osamostatnění dítěte, protože vše, co se v dětské skupině odehrává, musí dítě zvládat bez přítomnosti rodiče. Dítě se v dětské skupině učí, jak respektovat pečující osobu, jak zvládat konflikty či běžné životní situace, jak s vrstevníky, tak s osobou o něj pečující. Pro dítě je to zcela nová sociální role, kterou si musí osvojit, aby v dětské skupině dítě zvládalo běžný režim. Při procesu socializace do dětské skupiny, dítě musí přijmout pravidla a řád dětské

---

³² HAŠKOVÁ, Hana, Steven SAXONBERG a Jiří MUDRÁK. *Péče o nejmenší: boření mýtů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici se Sociologickým ústavem AV ČR, 2012. Sociologické aktuality. s. 91 ISBN 978-80-7419-114-5.

³³ <https://www.mskarany.cz/vychovne-vzdelavaci-program-pro-deti-od-dvou-do-tri-let-veku> [online]. [cit. 2021-01-10].

skupiny, které jsou například zcela odlišné od pravidel, na které je dítě zvyklé z domova. Aby se dítě mohlo správně začlenit do skupiny, je zapotřebí, aby v dětské skupině byly vhodné podmínky pro rozvoj a seberealizaci dítěte. Dítě se socializuje především nápodobou a identifikací modelů a vzorů.

Role pečující osoby

Pečující osoba je kvalifikovaná osoba, která ovlivňuje dítě při procesu výchovy. Na dítě působí velice intenzivně a je pro dítě velmi důležitým dospělým člověkem a autoritou, o které dítě vůbec nepochybuje.³⁴

Pečující osoba v dětské skupině by měla být především empatická, upřímná a měla by umět naslouchat dítěti, podporovat dítě ve všech přípustných činnostech, které se rozhodne dítě dělat, měla by dokázat podporovat a respektovat jeho individualitu, a především by měla zvládat s dítětem, ale i s rodiči komunikovat upřímně a otevřeně.

Pečující osoba má dítě vést k základní hygienickým návykům a prohlubovat jejich užívání, z dětské skupiny by měla vytvářet místo, které je bez předsudků, měla by umět v dítěti probudit vztah k přírodě a prohlubovat poznatky o kultuře či různých tradicích.

1.5 Adaptační období dítěte v dětské skupině

Dítě se v adaptační fázi vyrovnává s odloučením od rodičů, musí se seznámit s denním fungováním v dětské skupině, učí se, jak fungovat ve skupině vrstevníků, dítě nastupuje do zcela nového prostředí a setkává se s novou autoritou v podobě pečující osoby. Adaptační proces je složitý, jak pro dítě, tak pro rodiče.

Abychom dítěti co nejvíce usnadnili adaptaci do dětské skupiny, můžeme rodičům i dítěti navrhnout určité věci, které by nástup do dětské skupiny zpříjemnily. Dítě si například může přinést nějaký předmět z domova, pokud dítě nechce komunikovat s pečující osobou, můžeme komunikovat pomocí maňáska, zavedeme rituály, které budou mít pro dítě význam v tom, že bude vědět, co se dále bude dít, denní režim dětské skupiny můžeme graficky zpracovat, aby dítě před sebou mělo obrázek a v hlavě si dokázalo srovnat, co se kdy bude dít, některému dítěti může pomoci, když bude u stolu sedět vždy na stejném místě a tím získá pocit jistoty.³⁵

³⁴ GILLERNOVÁ, Ilena a Václav MERTIN. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha: Portál, 2003. s. 65 ISBN 80-7178-799-X.

³⁵ <https://www.inkluzivniskola.cz/organizace-aneb-cizinci-ve-skole/adaptace-ditete-v-ms> [online]. [cit. 2021-02-22].

Přechod z rodinného prostředí do prostředí dětské skupiny je opravdu velmi významným okamžikem v životě dítěte, dítě získává novou sociální roli a musí se v ní naučit fungovat. Pokud je dítě povzbuzováno, jak je statečné a šikovné je to předpoklad k dobré adaptaci do dětské skupiny. Dítě se ocitá v situaci, kde přechází mezi dvěma různými výchovnými styly, a to mezi rodinou a dětskou skupinou, pro dítě je to velká zátěž, která vyvolává stres a velmi silné emoce, které je důležité, aby dítě v pořádku zvládlo a správně se adaptovalo do prostředí dětské skupiny.³⁶

Dítě může reagovat na adaptaci do dětské skupiny zvláštním chováním a reakcemi. Dítě během adaptace projde různými fázemi, kdy během prvních dnů v dětské skupině probíhá orientace dítěte v novém prostředí, během prvních týdnů se dítě snaží o začlenění do kolektivu. Adaptační období se liší podle jednotlivce a jeho psychické odolnosti, ale většinou fáze adaptace trvá půl roku.

To, že adaptační proces proběhl úspěšně, poznáme podle několika znaků, dítě přichází do dětské skupiny vesele a bez pláče a cítí se v prostředí dobře a uvolněně. Dokáže respektovat domluvená pravidla, denní režim a dokáže se přizpůsobit požadavkům, které jsou na dítě kladeny. Dítěti nedělá problém odloučení od rodičů a dokáže komunikovat s pečujícími osobami.

Pečující osoba v tomto adaptačním období by měla svou pozornost zaměřit na individualitu a osobnost dítěte, měla by dítěti pomoci se začátečními problémy v kolektivu dětské skupiny.³⁷

Psychická odolnost dítěte

Je důležité, aby rodiče dobře vybavili své dítě dostatečným sebevědomím, aby si dítě věřilo ve svých schopnostech, postojích a názorech. Hodně důležité je, aby dítě vědělo, že je v bezpečí a má určité jistoty. Pokud je dítě všim tímto vybaveno můžeme diskutovat o psychicky odolném dítěti.³⁸

Ve velmi krátkém časovém období života dochází k interakcím dítěte s prostředím. V tomto období dochází k velké řadě změn, které jsou pro dítě významné a klíčové, pro dítěte další psychický vývoj.³⁹ Jeden z faktorů, aby se dítě vyrovnalo s adaptací je psychická odolnost

---

³⁶ KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada, 2008. Pedagogika s. 78 ISBN 978-80-247-1568-1.

³⁷ NIESEL, Renate a Wilfried GRIEBEL. *Poprvé v mateřské škole*. Praha: Portál, 2005. Rádcí pro rodiče a vychovatele. s. 53 ISBN 80-7178-989-5.

³⁸ <https://www.sancedetem.cz/co-je-psychicka-odolnost> [online] [cit. 10.01.2021].

³⁹ GILLERNOVÁ, Ilona a Václav MERTIN. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha: Portál, 2003. s. 122 ISBN 80-7178-799X.

dítěte, která je dána resiliencí, vazbou na matku, temperamentem dítěte a úzkostností dítěte. Všechny tyto pojmy jsou níže uvedeny.

Resilience

Podle Thorové je pojem resilience *sociální konstrukt vyjadřující schopnost člověka zvládat stres a konfrontaci s výrazně nepříznivými životními okolnostmi, být odolný vůči rizikovým faktorům, pružně se přizpůsobovat nastalým změnám.* (Thorová, 2015 s. 40) Resilience není v žádném vývojovém období stálá, ale může se měnit s vývojem člověka a vlivem zkušeností člověka. Podle míry resilience poznáme, zda nepříjemná událost v životě člověka oslabí či zocelí.

Resilience vzniká při interakci člověka s prostředím okolo něj. Na tento proces působí mnoho faktorů. Jeden z faktorů je faktor osobnostní, jde o to, jaké má člověk sebevědomí, jestli dokáže reálně plánovat, jakou má sebedůvěru. Dalším faktorem je emoční faktor a zde jde o přijímání, jak negativních, tak pozitivních emocí. Kognitivní faktor je schopnost řešit a definovat problém. Mezi další faktory patří faktory vztahové, komunitní a vzdělávací.

Každý má svou míru resilience naprosto odlišnou, jsou děti, které po zřeknutí jednoho z rodičů nedovedou v budoucím životě sociálně navazovat kontakty, naopak jiné děti se stejnou životní zkušeností jsou v budoucím životě perfektně adaptovány.⁴⁰

Vazba na matku

Vazba dítěte na matku, je základní vazba a slouží k dobrému vývoji dítěte, pokud je tato vazba narušena dochází k závažným komplikacím při vývoji dítěte. Máme několik typů vazeb na matku či pečující osobu, podle druhu vazby vyjadřujeme chování matky vůči dítěti. První druh vazby je vazba jistá neboli bezpečná, jedná se o vazbu, kde dítě cítí, že je v bezpečí a matka je k dítěti empatická. Dalším druhem vazby, je vazba nejistá či úzkostná a vzdorující. Tato vazba vznikne kolísá-li chování matky vůči dítěti. Vyhýbavá nejistá vazba vzniká, jestliže je dítě od matky odmítáno.⁴¹

---

⁴⁰ THOROVÁ, Kateřina. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt.* Praha: Portál, 2015. s. 40 ISBN 978-80-262-0714-6.

⁴¹ GILLERNOVÁ, Ilona a Václav MERTIN. *Psychologie pro učitelky mateřské školy.* Praha: Portál, 2003. s. 46 ISBN 80-7178-799-X.

Temperament dítěte

Stupeň vývoje centrální nervové soustavy ovlivňuje temperamentní předpoklady. Dítě má již vrozenou temperamentní výbavu, tato výbava je individuální a je závislá na tom, jak dítě od narození reaguje na své okolí. Objevují se různá rozdělení dětí podle typu temperamentu. První je skupina dětí, kterým říkáme nenáročné. Tyto děti jsou přizpůsobivé a otevřené novým věcem a cizím lidem. Další skupina je skupina dětí pasivních. Děti této skupiny jsou plaché a těžko přizpůsobitelné. Mezi další skupiny patří skupina dětí nedůtklivých. Tyto děti jsou velice živé a reagují velice prudce co se týče emocí a velice neradi se přizpůsobují změnám.⁴²

Úzkostnost

Úzkostnost souvisí s temperamentem, úzkostnost je geneticky podmíněna ovšem má na ní vliv i prostředí v němž dítě žije. Úzkostné poruchy můžeme rozdělit do bližších skupin, a to do sociální úzkosti, fobické úzkosti a separační úzkosti. Při sociální úzkosti se dítě straní vrstevníků a kolektivů. Během fobické úzkosti se dítě projevuje s velkým strachem z určitého jevu. Separační úzkost je považována u dětí za nejčastější, a nejvíce se s ní setkáváme v období adaptace do dětské skupiny.

Pro prevenci je důležité, aby dítě vyrůstalo v klidném, bezpečném prostředí, získalo pocit, že má okolo sebe jisté vztahy a bylo vnitřně emočně stabilní.⁴³

Zvyšování psychické odolnosti

Jak bylo již výše napsáno, resilience je proces, který je zčásti vrozen, ale zčásti můžeme výchovou a prostředím, resilience ovlivnit. Abychom jsme alespoň zčásti dokázali zvýšit psychickou odolnost dítěte, je důležité, aby dítě mělo prostor a chovali jsme se přiměřeně k dítěti, dále je velice důležité, abychom stanovili jasný systém hodnocení úspěchů a neúspěchů a používali odměny a tresty.⁴⁴

---

⁴² HOSKOVCOVÁ, Šimona. *Psychická odolnost předškolního dítěte*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). s. 72 ISBN 80-247-1424-8.

⁴³ VYMĚTAL, Jan. *Úzkost a strach u dětí: [jak jim předcházet a jak je překonávat]*. Praha: Portál, 2004. s. 116 ISBN 80-7178-830-9.

⁴⁴ HOSKOVCOVÁ, Šimona. *Psychická odolnost předškolního dítěte*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). s. 65 ISBN 80-247-1424-8.

2. Praktická část

2.1 Výzkumný problém a cíl šetření

V dnešní společnosti se umožňuje nástup dvouletých dětí do dětské skupiny, literatura není zcela jednotná v názoru na nástup dvouletých dětí do dětské skupiny, proto jsem se rozhodla se více přiblížit k této problematice. Pomocí dotazníkového šetření a rozhovoru s pečující osobou, jsem zjišťovala názory na adaptaci dvouletých dětí do dětské skupiny, a jak tuto adaptaci rodiče u svého dítěte vnímali, jestli dítě mělo problémy a, zda si na dětskou skupinu jejich dítě zvyklo dobře.

Cílem bude zjistit jaké důvody vedou k zařazení dvouletého dítěte do dětské skupiny, zjistit názory rodičů a pečující osoby na tuto problematiku a zjistit, jak se dvouleté děti do dětské skupiny začleňovaly a jak prožívali rodiče proces adaptace u svého dítěte.

2.2 Metodologie

Pro zjištění cíle bylo použito dotazníkové šetření a rozhovor s pečující osobou, která v konkrétní dětské skupině pracuje. Použity byly dva dotazníky, kdy jeden z dotazníku dostali všichni rodiče konkrétní dětské skupiny bez ohledu na věk dětí, a další dotazník byl určen pouze pro rodiče dvouletých dětí. Bylo plánované oslovit několik zařízení, ale vzhledem k situaci byly získaná data jen z jedné dětské skupiny, tudíž počet respondentů je nízký.

Uvědomuji si malý počet rodičů, jsem, ale ráda, že jsem tuto možnost využila a zjistila tak, jaké se objevují názory v dané dětské skupině. V této konkrétní dětské skupině je polovina rodičů, které mají děti ve věku tří let a více a druhá půlka rodičů má děti dvouleté. Druhý dotazník dostali jen rodiče dětí, které začaly dětskou skupinu navštěvovat již ve dvou letech.

Pro dosažení cíle byl zvolen přístup s kvalitativními znaky a byly formulovány tyto výzkumné otázky:

Výzkumné otázky:

Jak dochází k začleňování dvouletých dětí do dětské skupiny?

Jak rodiče posuzují nástup dvouletých dětí do dětské skupiny?

Jak vnímají nástup dvouletých dětí pečující osoby v dětské skupině

2.2.1 Kvalitativní přístup

Na základě cíle jsem zvolila kvalitativní přístup. Podle Strausse a Corbinové, je kvalitativní výzkum způsob, jak získat informace od osob, které jsou ve svém přirozeném prostředí nebo v prostředí, kde se vyvolené osoby cítí příjemně. Nevýhodou tohoto tázání je, že informace, které dostaneme od dotazovaného, nemusí být obecně platné. Kvalitativní výzkum většinou obsahuje údaje, které pochází z různých zdrojů, díky nimž získáme výsledky, jak písemné, tak ústní výzkumné zprávy. Výzkum se může týkat života lidí, ale také například chodu organizací či vzájemných vztahů.⁴⁵

2.2.2 Výzkumné metody

Jako výzkumnou metodu jsem použila dotazníkové šetření a rozhovor. Využila jsem dva druhy dotazníků, strukturovaný a nestrukturovaný. Strukturovaný dotazník s uzavřenými otázkami dostali rodiče všech dětí navštěvující danou dětskou skupinu a nestrukturovaný dotazník s otázkami otevřenými dostali rodiče dětí, které začaly danou dětskou skupinu navštěvovat již ve dvou letech. Rozhovor byl proveden s pečující osobou, která v konkrétní dětské skupině je zaměstnána.

Dotazníkové šetření

Jedná se o techniku terénního sběru informací, kdy získáváme informace od osob písemně, díky vytištěným otázkám, které jsou v dotazníku uvedené. U této metody, výzkumný pracovník nepříjde do přímé interakce s respondentem, což lze považovat za nevýhodu. V dotazníku můžeme použít, jak otevřené, tak uzavřené otázky.⁴⁶

---

⁴⁵ STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. Základy kvalitativního výzkumu. 1. vyd. Brno: Podané ruce, 1999. s. 200 ISBN 80-85834-60-X.

⁴⁶ [https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Šetřen%C3%AD_dotazn%C3%ADkov%C3%A9_\(MSgS\)](https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Šetřen%C3%AD_dotazn%C3%ADkov%C3%A9_(MSgS)) [online]. [cit. 2021-03-30].

Rozhovor

Rozhovor se skládá z otázek a odpovědí, díky kterým můžeme zjistit subjektivně zbarvené informace v konkrétní moment. K rozhovoru by mělo docházet na místě, kde se dotazovaný cítí v klidu a v bezpečí, aby se mohl soustředit a řádně přemýšlet.

2.2.3 Výzkumný soubor

Výzkumným souborem jsou rodiče dětí, které navštěvují dětskou skupinu a pečující osoba, která v dětské skupině pracuje. Dětskou skupinu navštěvují děti v rozmezí od dvou do pěti let, třída je heterogenní a počet dětí ve skupině je dvanáct. Všechny sledované děti měly adaptační období již za sebou. Výzkum byl realizován v dětské skupině ČAP, kam docházím jako pečující osoba, jelikož je mi tato dětská skupina velice blízká, vybrala jsem právě tuto skupinu, pro zrealizování výzkumu.

Tato dětská skupina vznikla z iniciativy několika maminek na mateřské dovolené, kterým nebyly jejich děti přijaté do mateřských škol. Roku 2012 bylo založené dětské centrum ČAP za pomoci sponzorů a různých finančních prostředků. Smyslem centra bylo pečovat o nejmenší s láskou a empatií, centrum se snažilo integrovat děti sociálně znevýhodněné či se zdravotními problémy. V roce 2015 se podařilo splnit podmínky pro registraci dětské skupiny, a tak se dětské centrum proměnilo na dětskou skupinu, dále přišlo otevření dalších čtyř dětských skupin v různých městech či vesnicích středočeského kraje.⁴⁷

Konkrétněji popisují dětskou skupinu žlutý ČAP, který je v evidenci dětských skupin MPSV od 1.7. 2018, je spolufinancován z Evropského sociálního fondu. Žlutý čáp se prezentuje, jako velmi vřelé a otevřené prostředí, kde najdeme komunikativní zaměstnance, kteří se řídí respektujícím přístupem, dokáží pro děti zajistit bezpečí, tělesnou pohodu a mají partnerský vztah, jak s dětmi, tak i s rodiči. Žlutý ČAP si klade za cíl, co nejvíce přiblížit přírodu dětem, a proto je dětská skupina provázána se zahradou, kde se děti učí péči o rostliny, pěstování, na zahradě mají i několik zvířátek jako morčata, slepice a korely, vše toto má pro děti environmentální přínos. Dětská skupina funguje podle vzdělávacího programu Začít spolu, který je rozdělený do 4týdenních bloků, které se mění v průběhu měsíců a změn v přírodě.⁴⁸

---

⁴⁷ <https://www.dccap.cz/o-nas/> [online]. [cit. 2021-01-25].

⁴⁸ <https://www.dccap.cz/detske-skupiny/zluty-cap/> [online]. [cit. 2021-01-22].

2.3 Postup šetření

Připravila jsem dva dotazníky, strukturovaný dotazník jsem rozdala rodičům všech dětí, které navštěvují danou dětskou skupinu a nestrukturovaný dotazník jsem rozdala pouze rodičům, jejichž děti začaly navštěvovat dětskou skupinu již ve dvou letech. Jako první jsem rozdala dotazník určený pro všechny rodiče, který mi během týdne donesli s vyplněnými odpověďmi, když jsem měla všechny dotazníky přečtené a zpracované, rozdala jsem další dotazník, který byl určen jen pro rodiče dětí, které začaly dětskou skupinu navštěvovat ve dvou letech. Tento dotazník, jelikož se skládá z otevřených odpovědí jsem dostala vyplněný od všech šesti rodičů během čtrnácti dnů. Oba dva dotazníky jsem rozdávala rodičům přímo v dětské skupině. Dotazník pro všech dvanáct rodičů jsem graficky zpracovala, jelikož jsem to považovala za přehledné. Dále jsem přešla k rozhovoru s pečující osobou, kvůli koronavirové situaci, jsem nemohla udělat rozhovory osobně, proto jsem otázky rozhovoru poslala pečující osobě pomocí emailu, vyplněné otázky k rozhovoru mi pečující osoba poslala vyplněné do tří dnů.

2.4 Výsledky šetření

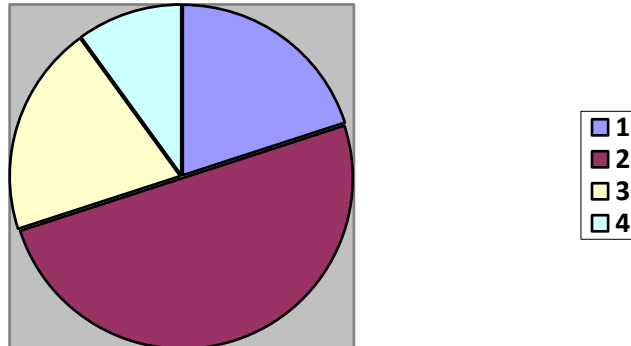
Byť byl malý počet respondentů, rozhodla jsem se data získaná z dotazníků od rodičů všech dětí zpracovat graficky.

Dotazník pro rodiče všech dětí si kladlo za cíl zjistit názory rodičů na problematiku adaptace dvouletých dětí do dětské skupiny, zjistit jaké důvody mají rodiče, aby své dítě dali ve dvou letech do dětské skupiny, zjistit, jak se jejich dítě začleňovalo a jak vnímali tento adaptační proces u svého dítěte.

Z dotazníku, který byl určen pro všechny rodiče dětí dané dětské skupiny, vyplynulo, že si rodiče myslí, že dítě je na vstup do dětské skupiny připravené podle toho, jaký má dítě temperament. Díky rodičům, kterým byly rozdány dotazníky, jsem mohla zjistit, jak na tuto problematiku rodiče nahlíží.

2.5 Dotazník č. 1 – pro rodiče všech dětí dané dětské skupiny

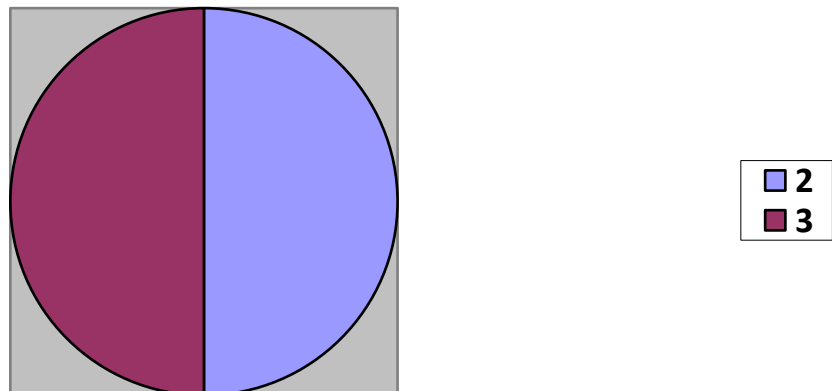
Graf č. 1: Kolik máte dětí?

Zdroj: Vlastní tvorba

Na grafu můžeme vidět, že rodiče z dětské skupiny mají převážně dvě děti, ve shodě jsou rodiče, co mají jedno nebo tři děti a nejméně je rodičů co mají děti čtyři. Tuto otázku jsem pokládala, jelikož jsem chtěla zjistit, zda může mít vliv na adaptaci dítěte do dětské skupiny to, že má dítě sourozence či nikoliv.

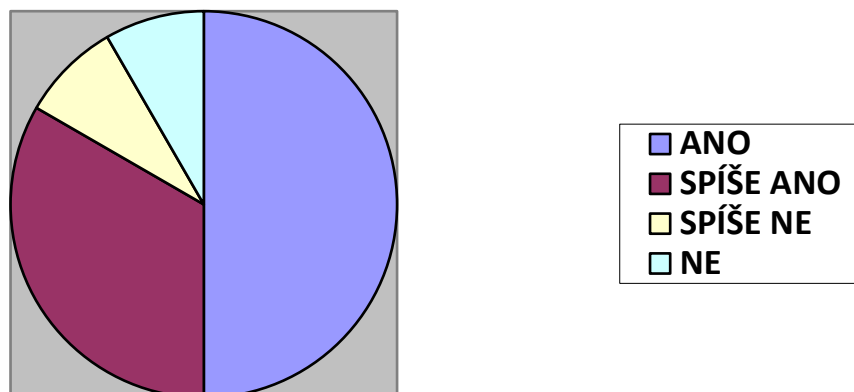
Graf č. 2: V kolika letech začalo Vaše dítě navštěvovat dětskou skupinu?

Zdroj: Vlastní tvorba

Na tomto grafu můžeme pozorovat, že zastoupení věku dítěte je ve vzájemné shodě. Půlka dětí, co navštěvují dětskou skupinu jsou děti od dvou let, tedy celkem šest rodičů mají děti, které dětskou skupinu začalo navštěvovat ve dvou letech a dalších šest rodičů mají děti, které dětskou skupinu začaly navštěvovat ve věku tří let.

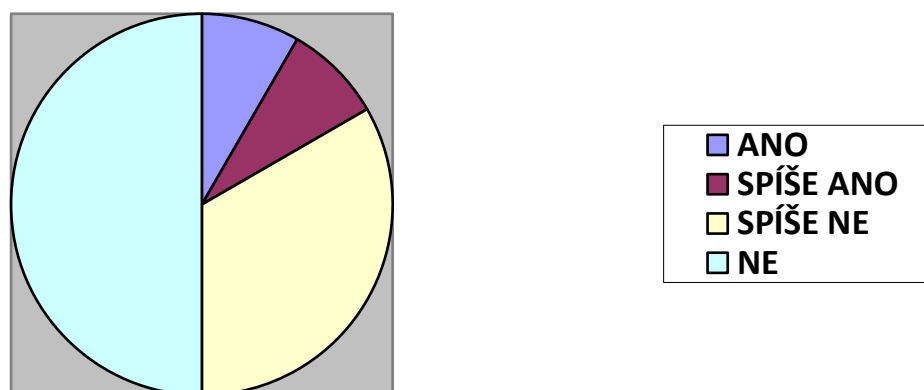
Graf č. 3: Než vaše dítě začalo navštěvovat dětskou skupinu těšilo se do dětské skupiny?

Zdroj: Vlastní tvorba

Podle grafu, můžeme sledovat, že rodiče odpovídají z velké části kladně, šest rodičů odpovědělo, že se jejich dítě do dětské skupiny těšilo. Po kladných odpovědích převažují odpovědi nerozhodné, čtyři rodiče vypověděli, že si myslí, že se jejich dítě o dětské skupiny spíše těšilo, než netěšilo. Minimální počet zastoupení mají odpovědi negativní.

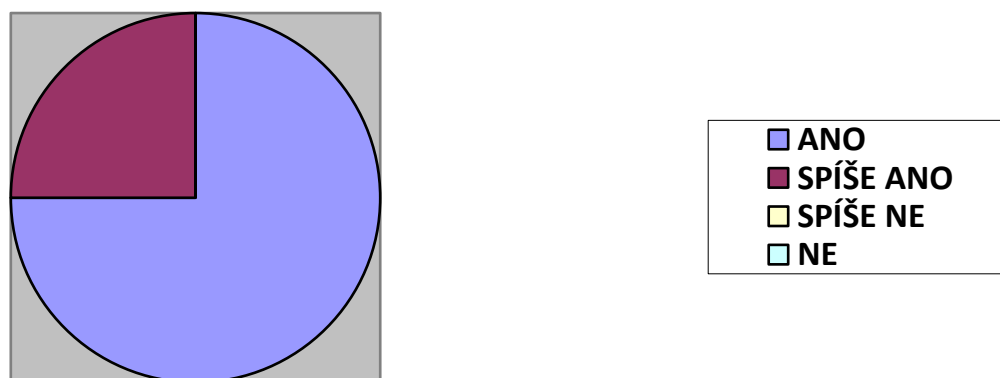
Graf č. 4: Mělo Vaše dítě problémy při adaptaci do dětské skupiny?

Zdroj: Vlastní tvorba

Podle grafu je zřetelně vidět, že velká část rodičů tedy šest rodičů odpověděla, že jejich dítě při adaptaci do dětské skupiny nemělo žádné problémy. Čtyři rodiče odpověděli, že spíše žádné problémy jejich dítě při adaptaci nemělo. Jeden rodič odpověděl, že jejich dítě mělo při adaptaci problémy a dále jeden rodič vypověděl, že jejich dítě spíše problémy při adaptaci mělo.

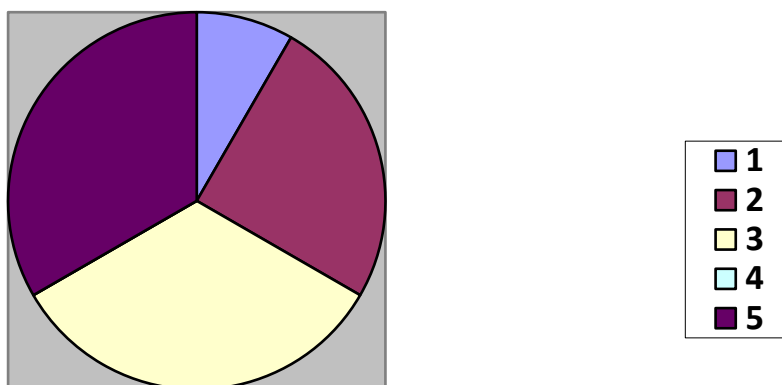
Graf č. 5: Zvyklo si Vaše dítě na dětskou skupinu dobře?

Zdroj: Vlastní tvorba

Na grafu můžeme pozorovat, že rodiče převážně odpověděli kladně, a to tedy, že si jejich dítě na dětskou skupinu zvyklo dobře, další zastoupená odpověď rodičů je, že si dítě spíše zvyklo na dětskou skupinu dobře. Negativní odpovědi rodičů v tomto případě nejsou.

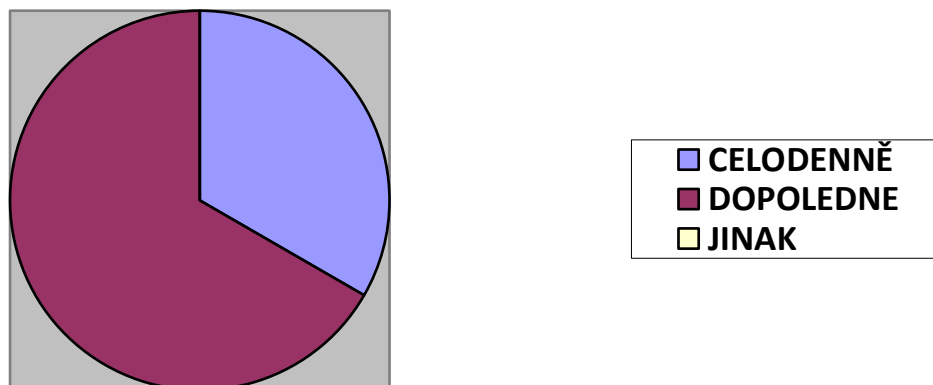
Graf č. 6: Kolik dní v týdnu navštěvovalo Vaše dítě dětskou skupinu?

Zdroj: Vlastní tvorba

Podle grafu vidíme odpovědi, kolik dní v týdnu chodilo dítě do dětské skupiny během adaptačního období. Čtyři rodiče odpověděli, že dítě chodilo pět dní v týdnu, stejná část rodičů, tedy čtyři rodiče odpověděli, že dítě navštěvovalo dětskou skupinu tři dny v týdnu, tři rodiče odpověděli že jejich dítě chodilo do dětské skupiny na dva dny v týdnu a nejméně častá odpověď, tedy jeden rodič odpověděl, že dítě chodilo pouze jeden den v týdnu. Dle mého názoru je nejlepší, aby dítě v adaptačním období chodilo do dětské skupiny tři dny v týdnu, aby si zvyklo na nové prostředí, nové osoby a na odloučení od rodičů, ale zároveň mělo čas na to vše v klidu vstřebat.

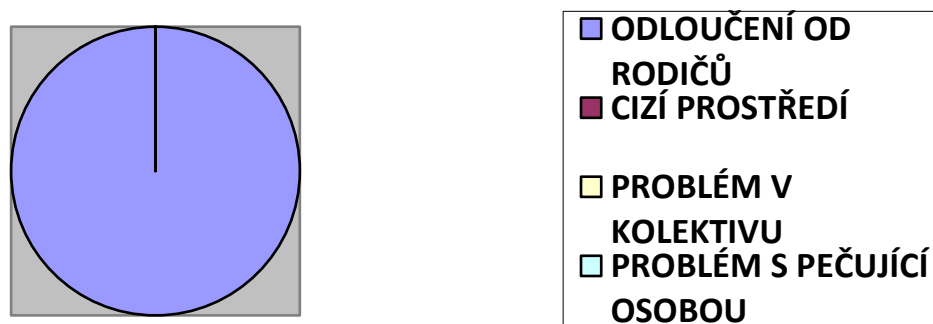
Graf č. 7: Na jak dlouho po nástupu do dětské skupiny Vaše dítě docházelo?

Zdroj: Vlastní tvorba

Na grafu sledujeme, že rodiče odpovídali, že jejich dítě v adaptačním období navštěvovalo dětskou skupinu převážně pouze dopoledne, takto odpovědělo osm rodičů, a menší část rodičů, tedy rodiče čtyři, odpověděli, že dávali své dítě do dětské skupiny na celý den. Myslím si, že je lepší, aby dítě docházelo v adaptačním období do dětské skupiny jen na dopoledne, aby mělo na vše nové dostatek prostoru a času.

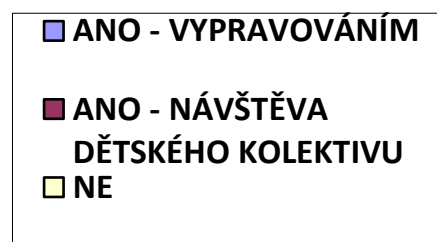
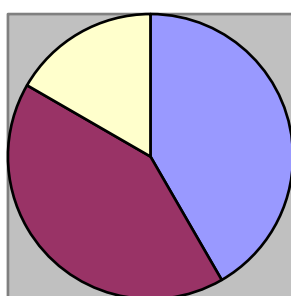
Graf č. 8: Pokud se u Vašeho dítěte vyskytly problémy v adaptačním období, jaké problémy to byly?

Zdroj: Vlastní tvorba

Z tohoto grafu je naprosto zřejmé, že všichni rodiče odpověděli stejně, a to tak, že jejich dítě v adaptačním období mělo problémy s odloučením od rodičů. Na zbylé možnosti neodpověděl žádný rodič. Musíme, ale brát v potaz, že rodiče nevidí, co se děje po jejich odchodu z dětské skupiny například jak se dítě chová.

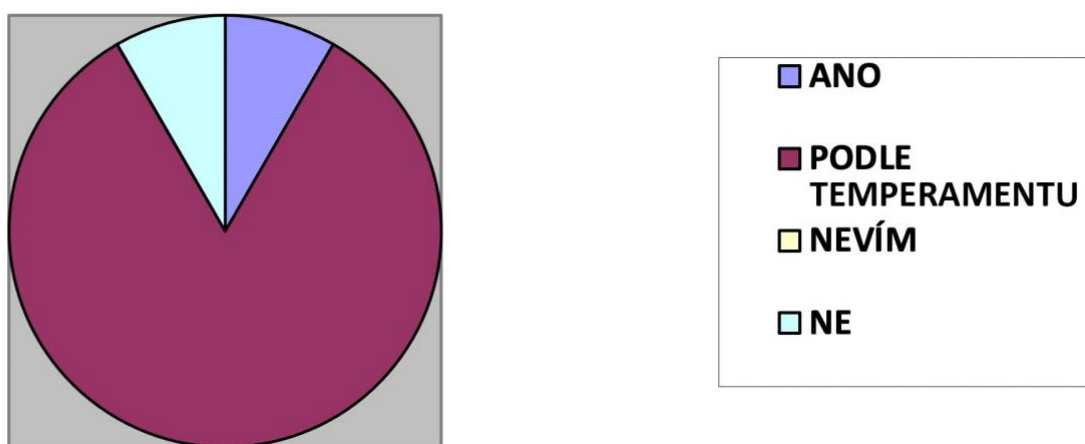
Graf č. 9: Bylo Vaše dítě nějak připravováno na vstup do dětské skupiny?

Zdroj: Vlastní tvorba

Na grafu můžeme sledovat, že stejný počet rodičů, a to pět rodičů odpověděli, že své dítě na vstup do dětské skupiny nějak připravovali. Pět rodičů dítě připravovalo tak, že dítěti o dětské skupině vypravovali a dalších pět rodičů připravovalo své dítě na vstup do dětské skupiny tak, že s dítětem navštěvovali dětský kolektiv. Na grafu mě překvapilo, že někteří z rodičů, a to dva rodiče odpověděli, že dítě nijak na dětskou skupinu nepřipravovali, myslím si, že příprava dítěte na dětskou skupinu je velice důležitá a měla by proběhnout u každého dítěte, aby dítě vědělo, na co se má připravit a co může očekávat.

Graf č. 10: Domníváte se, že je dítě připravené na dětskou skupinu ve dvou letech?

Zdroj: Vlastní tvorba

Na grafu můžeme vidět, že rodiče na otázku, zda si myslí, že je dítě připravené na dětskou skupinu ve dvou letech odpovídali, že si myslí, že dítě je připravené na vstup do dětské skupiny podle temperamentu dítěte, takto odpovědělo deset rodičů. Další dva rodiče odpověděli, že dítě není připravené na vstup do dětské skupiny ve dvou letech a, že dítě připravené na vstup do dětské skupiny je. Jak, ale můžeme sledovat převážná většina hlasovala pro odpověď podle osobnosti dítěte.

Z dotazníku, který byl pro rodiče dětí, které začaly dětskou skupinu navštěvovat ve dvou letech jsem zjistila, že rodiče odpovídali nejčastěji, že jejich dítě mělo při adaptačním procesu problémy s odloučením od rodičů, někteří rodiče nesli adaptační období svého dítěte velmi těžko, naopak rodiče, které už nějaké dítě mají tento proces nijak významně neprožívali. Rodiče nejčastěji dávají dvouleté dítě do dětské skupiny z důvodů takového, že se musí vrátit do zaměstnání a jsou názoru takového, že dvouleté dítě může nastoupit do dětské skupiny, je-li na to fyzicky a psychicky připravené a je-li to v souladu s jeho osobností. Z rozhovoru s pečující osobou vyplynulo, že nevidí problém v nástupu dvouletých dětí do dětské skupiny, pokud je dítě psychicky připraveno a nepřináší to dítěti trauma.

2.6 Dotazník č. 2 – pro rodiče dvouletých dětí

Tento dotazník byl rozdán rodičům dvouletých dětí v dané dětské skupině. Rozdaných dotazníků bylo šest.

Otázka č. 1: Setkávali jste se s problémy u Vašeho dítěte při adaptačním procesu do dětské skupiny a jak dlouho tyto problémy přetrvávaly? Popřípadě jaké problémy to byly?

Na tuto otázku rodiče odpovídali, že „*dítě mělo při adaptačním procesu problémy s odloučením,*“, v dotazníku vypisovali, že dítě plakalo, ale vždy jen nějakou chvíli po jejich odchodu z dětské skupiny a že toto trvalo přibližně měsíc, někteří z rodičů psali, že to trvalo maximálně týden. Rodiče také odpovídali, že jejich děti měly problémy s tím, že se nedokázaly najíst, když byly v novém, cizím prostředí, ale do dvou měsíců tento problém zcela vymizel. Dále rodiče odpovídali, že jejich dítě v adaptačním procesu žádný problém nemělo.

Otázka č. 2: Jak jste prožívali adaptaci Vašeho dítěte?

U této otázky se vyskytovaly odpovědi podle toho, zda už rodiče mají více dětí či jen jedno, většina rodičů, které mají jen jedno dítě odpovídali, že *„adaptaci jsme nesli velice těžko, když jsem odcházela od uplakaného syna, dávala jsem si to za vinu,“*, ale že s postupem času přibližně okolo měsíce, když viděli, že si dítě začíná na dětskou skupinu zvykat se uklidnili. U rodičů, kteří mají dětí více se vyskytovaly odpovědi, že již byli zvyklí od svých předchozích dětí, tudíž věděli, že to nebude dlouho trvat a dítě začne do dětské skupiny chodit rádo.

Otázka č. 3: Z jakého důvodu jste preferovali dětskou skupinu před mateřskou školou?

Rodiče na tuto otázku odpovídali, tak, že si zvolili dětskou skupinu z důvodu, že *„dětská skupina má větší individuální péči o děti než mateřská škola,“*, rodiče také odpovídali, že si dětskou skupinu vybrali z důvodu lokace.

Otázka č. 4: Navštěvovali jste s Vaším dítětem nějaká místa, aby bylo v kontaktu s ostatními dětmi?

Nejprve musím zmínit, že všech šest rodičů odpovědělo, že se svým dítětem někam docházeli, aby bylo v kontaktu s ostatní i dětmi. Jedna část rodičů odpověděla, že navštěvovali různé dětské klubíky a dětská hřiště, druhá část rodičů odpověděla, že *„máme velkou rodinu, kde je spousta malých dětí, se kterými se stýkáme,“*

Otázka č. 5: Pomáhali jste Vašemu dítěti, aby se lépe adaptovalo?

Rodiče odpovídali, že *„své dítě jsme na dětskou skupinu připravovali tak, že jsme navštěvovali centra, kde dítě bylo v kontaktu s ostatními dětmi,“*. Další, rodiče v dotazníku vypověděli, že dítě na dětskou skupinu připravovali tím, že mu co nejvíce o dětské skupině vyprávěli, ukazovali fotky a říkali, že například bude mít nové kamarády.

Otázka č. 6: Z jakého důvodu jste Vaše dítě dali do dětské skupiny již ve dvou letech?

Rodiče na tuto otázku odpovídali, že *„dítě jsme dali do dětské skupiny již ve dvou letech, z důvodu návratu do zaměstnání,* rodiče vypovídali, že se buď do zaměstnání museli vrátit z důvodu finančního a, nebo z důvodu, že se již do zaměstnání chtěli vrátit. Dále rodiče odpověděli, že své dítě dali do dětské skupiny ve dvou letech kvůli tomu, že na svém dítěti pozorovali, že je šťastné v prostředí dětí a chtěli zkusit, jak dítě bude na dětskou skupinu reagovat. Také se vyskytovala odpověď rodičů, že dítě dali do dětské skupiny ve dvou letech, protože chtěli mít doma čas a klid na druhé, mladší dítě a starost o domácnost.

Otázka č. 7: Pozorovali jste nějaké změny v chování u Vašeho dítěte při adaptaci?

Rodiče vypověděli, že si žádných velkým, změn v chování u svého dítěte při adaptačním procesu nevšimli, ale že dítě, bylo více upovídané. Další rodiče odpověděli, že *„dítě v tomto období bylo více plaktivé,* a více závislé na rodičích.

Otázka č. 8: Postrádali jste něco ze strany dětské skupiny při adaptaci Vašeho dítěte?

Rodiče odpovídali, že *„ze strany dětské skupiny nám nic nescházelo,* Další část rodičů, postrádala ze strany dětské skupiny větší komunikativnost, co se týče jejich dítěte v adaptačním procesu.

Otázka č. 9: Jaký máte názor na nástup dvouletých dětí do dětské skupiny?

Všichni rodiče popsali, že *„na dětskou skupinu musí být dvouleté dítě připravené, jak psychicky, tak fyzicky,* ale že především zastávají názor, že dvouleté dítě je na dětskou skupinu připravené podle toho, jaký má dítě temperament.

2.7 Rozhovor – s pečující osobou

Jak bývají dvouleté děti připravené, když nastoupí do dětské skupiny? Jaké mají návyky hygienické, jak se chovají k ostatním dětem?

Pečující osoba odpověděla, že je většinou značný rozdíl v adaptačním období dítěte, pokud se jedná o dvouleté či tříleté dítě. Dvouleté děti bývají připravené velice dobře pokud mají v dětské skupině již sourozence či nějakého kamaráda, to jsou pak plní nadšení, že mohou sdílet tuto skutečnost se svým starším sourozencem, většinou tyto děti umí skoro vše stejně dobře jako jejich sourozenec například dojít si na záchod, mýt si ruce, sám se najíst, hrát s ostatními a samo nebo s malou pomocí převléknout, není to tak vždy, ale z velké části bývají tyto děti, které mají sourozence v dětské skupině dostatečně připravené. Dvouleté děti, kteří jsou jedináčci či jsou prvorození a nastupují do dětské skupiny, mívají obvykle větší problém při adaptaci do dětské skupiny, jsou více plačtivé, umí si dojít na nočník, pokud je jim to připomínané, některé dvouleté děti nosí i pleny v kolektivu si spíše nehrají a vyhledávají samostatné činnosti nebo činnosti s pečující osobou. Hygienické návyky mají základní, ale musí se vše velice připomínat. Rozhodně není pravidlo, že by dvouleté děti se sourozencem v dětské skupině byly lépe připravené na nástup, ale z velké části to tak bývá.

Co vše umí dvouleté děti, které přijdou k Vám do dětské skupiny? Co naopak neumí a musíte na to brát ohled?

Většina dvouletých dětí, které nastoupí do dětské skupiny, již nenosí pleny a dochází na nočník či na záchod, zvládají si umýt ruce, jíst u stolu se lžící, dokáží z malé části respektovat nějaká pravidla, například co se týče klidu u jídla, s pomocí si dokážou po sobě uklidit hračky, zvládají se převlékat je však potřeba pomoci. Naopak se musí brát ohled na to, že ještě všechny návyky nemají vžité a musí se jim připomínat, že se mají napít, dojít na záchod a seznamovat je s různými společenskými pravidly.

Je nějaký rozdíl v péči o dítě dvouleté a o dítě tříleté?

Rozdíl je znatelný. Tříleté dítě již chápe, že jsou nějaká pravidla v dětské skupině, která by mělo dodržovat, dvouleté dítě o pravidlech již ví, ale nedokáže je vždy v daný moment využít. Tříleté dítě si rádo hraje v kolektivu s ostatními dětmi, ale dvouleté dítě musíte na hru navést či s ním hrát. Dvouletému dítěti musí být vše připomínáno, zatímco tříleté ví, kdy si má dojít na záchod či se napít. Co se týče samoobsluhy, dvouleté dítě chce dělat většinu věcí samo, ale je zapotřebí mu s věcmi například s oblékáním pomáhat, tříleté dítě se většinou již umí obléct samo.

V čem vidíte problém v nástupu dvouletých dětí do dětské skupiny? Domníváte se, že je správné, aby dítě navštěvovalo dětskou skupinu již od dvou let?

Jako problém můžeme považovat, že dítě nemusí být psychicky připraveno na odloučení od rodičů, některé dvouleté děti například ani nespali jednu noc bez rodičů, potom je problém, když jde takové dítě na několik hodin do dětské skupiny, aniž by bylo zvyklé být tak dlouhou dobu bez rodičů. Pečující osoba se domnívá, že správné je dát dítě do dětské skupiny již ve dvou letech, pokud na dítěti pozorujeme, že mu to nepřináší velké trauma, ale naopak je zde spokojeno.

Jaké nejčastější problémy, jste pozorovala, že se vyskytovaly u dvouletých dětí při adaptačním procesu? Jak jste si s těmito problémy poradili?

Nejčastějším problémem byl rozhodně odchod rodičů, dítě je vždy po odchodu plačtivé. Takovým problémem se dá vyřešit, že dítě zaujmeme nějakou hračkou či hrou, ukázat co je v dětské skupině zajímavé, říci co se bude během dne dít, aby dítě vědělo, na co se může těšit, pokud ovšem nic z toho nezabírá a je na dítěti vidět, že mu pobyt v dětské skupině ubližuje, volá se rodičům, aby si pro dítě přijeli. Dalším problémem, který se naskytl byl problém jídla. Dítě nechtělo jíst v cizím prostředí a cizí jídlo, tento problém byl vyřešen, tak, že rodiče dávali dítěti jídlo do krabičky z domova.

Co děláte pro to, abyste dvouletému dítěti co nejvíce usnadnili adaptační proces?

Nejdříve si dítě přijde prohlédnout dětskou skupinu na pár hodin i s rodiči. Poté již přijde na dopoledne, ale bez rodičů v tu chvíli je snaha dítě co nejvíce zaujmout, mít připravené činnosti, které jsou v souladu s jeho věkem například nějaké abstraktní kreslení například vodovkami, hry, kde je dítě za jednotlivce ne za skupinu, snažit se, aby dítě co nejméně myslelo na to, že je od rodičů.

2.8 Odpovědi na výzkumné otázky

Jak probíhá začleňování dvouletých dětí do dětské skupiny?

Za prvé rodiče odpovídali, že při začleňování jejich dětí do dětské skupiny nepozorovali u svého dítěte velké problémy, avšak skoro všechny děti měly problém s odloučením od rodičů, za druhé, že některé děti měly problémy s jídlem v cizím prostředí, za třetí že několik dětí po odchodu rodičů z dětské skupiny byly uplakané a za čtvrté pár dětí po nástupu do dětské skupiny byly více závislé na rodičích, můžeme tedy říci, že dvouleté děti vykazují tyto problémy při adaptačním procesu.

Jak rodiče posuzují nástup dvouletých dětí do dětské skupiny?

Rodiče zastávají názor, že dítě musí být na vstup do dětské skupiny dostatečně připravené, musí být dobře fyzicky i psychicky připraveno a pokud to temperament dítěte dovoluje, nevidí v nástupu do dětské skupiny ve dvou letech problém.

Z jakého důvodu volí rodiče nástup dvouletého dítěte do dětské skupiny

Rodiče dávají své dvouleté dítě do dětské skupiny z toho důvodu, že se buď musí vrátit do zaměstnání, nebo, se do zaměstnání vrátit chtějí. Rodiče také dávají své dítě do dětské skupiny ve dvou letech z důvodů, že chtějí mít více času na své mladší dítě a z důvodu, že chtějí, aby jejich dítě bylo v kontaktu s ostatními dětmi.

Jak vnímají nástup dvouletých dětí pečující osoby v dětské skupině

Pečující osoba, vidí nástup dvouletých dětí do dětské skupiny tak, že pokud dítě nevykazuje známky traumatu a je očividné, že je v dětské skupině spokojené, nevidí na nástupu již ve dvou letech problém.

3 Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, jak se dvouleté děti adaptují do dětské skupiny, jaké na tuto problematiku mají názor rodiče a jak to vnímají pečující osoby v dětské skupině.

V teoretické části mé bakalářské práce se zaměřuji na dítě a jeho specifika od narození do dvou let, popisuji zde, jak dítě roste, vyvíjí se, a jak je důležité, aby dítě mělo správný psychický vývoj. V teoretické části se seznamujeme s vývojem dítěte, od motorického vývoje po vývoj sociální.

V části praktické jsem použila přístup s kvalitativními znaky, kde jsem použila dva dotazníky určené pro rodiče dětí, které navštěvují dětskou skupinu a rozhovor s pečující osobou.

Dotazníkové šetření je zaměřeno na rodiče, zda se domnívají, že je dítě ve dvou letech na dětskou skupinu připravené, jaké problémy dvouleté děti vykazovaly při adaptačním procesu, z jakého důvodu volí dětskou skupinu před mateřskou školou a z jakých důvodů dávají rodiče své děti do dětské skupiny již ve dvou letech.

Z výsledků jsem zjistila, že děti mívají problémy s odloučením od rodičů, nebo například problémy s jídlem v cizím prostředí, zjistila jsem, že se rodiče domnívají, že dítě ve dvou letech na dětskou skupinu připravené je, je-li to v souladu s jeho temperamentem a také jsem zjistila, že rodiče volí nástup dětí do dětské skupiny již ve dvou letech z toho důvodu, že se musí či chtějí vrátit do zaměstnání. Jelikož mi koronavirová situace nedovolila realizovat, co jsem si původně naplánovala, zvolila jsem cestu jen jedné dětské skupiny, se kterou jsem v kontaktu, kdyby byla situace příznivější, využila bych možnost kvantitativního přístupu.

Rodiče adaptační období svého dítěte mohou vnímat a vidí, co dítě prožívá a jaké z toho má pocity. V potaz, bychom měli brát i fakt, že v dětské skupině byly děti různého věku od dvou do pěti let, mladší děti od starších dětí věci okoukávají, můžeme se tedy domnívat, že dvouleté děti měly adaptační období zlehčené díky tomuto faktu. Musíme brát v potaz také to, že jsem zkoumala pouze dvanáct dětí a, jak víme, každé dítě má jiný temperament a jinou osobnost, je tedy možné, že pokud bych tento stejný dotazník použila v jiné dětské skupině, mohla bych se dobrat jiných výsledků.

Zdroje

Literatura:

ALLEN, K. Eileen a Lynn R. MAROTZ. *Přehled vývoje dítěte od prenatálního období do 8 let*. Praha: Portál, 2002. 18 s. ISBN 80-7178-614-4.

BACUS-LINDROTH, Anne. *Vaše dítě ve věku od 1 do 3 let*. Praha: Portál, 2003. Rádcí pro rodiče a vychovatele. 94 s. ISBN 80-7178-743-4.

BURIÁNEK, Jiří. *Sociologie pro střední školy a vyšší odborné školy*. Praha: Fortuna, 1996. 102 s. ISBN 80-7168-304-3.

ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. 24 s. ISBN 978-80-7367-273-7.

DINKMEYER, Don C. a Gary D. MCKAY. *Efektivní rodičovství krok za krokem*. Vyd. 2., opr. Přeložil Bohuslava BOUČKOVÁ. Praha: Portál, 2008. Rádcí pro rodiče a vychovatele. 86 s. ISBN 978-80-7367-445-8.

DUNOVSKÝ, Jiří. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 1999. Psyché (Grada). 92 s. ISBN 80-7169-254-9.

GILLERNOVÁ, Ilona a Václav MERTIN. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha: Portál, 2003. 65 s. ISBN 80-7178-799-X.

HAŠKOVÁ, Hana, Steven SAXONBERG a Jiří MUDRÁK. *Péče o nejmenší: boření mýtů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici se Sociologickým ústavem AV ČR, 2012. Sociologické aktuality. 91 s. ISBN 978-80-7419-114-5.

HELUS, Zdeněk. *Vyznat se v dětech*. 150 s. Praha: SPN, 1984. Knihy pro rodiče (SPN).

HELUS, Zdeněk. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. Praha: Portál, 2004. Pedagogická praxe. 74 s. ISBN 80-7178-888-0.

HOSKOVCOVÁ, Simona. *Psychická odolnost předškolního dítěte*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). 65 s. ISBN 80-247-1424-8.

CHRASTINA, Jan. *Případová studie-metoda kvalitativní výzkumné strategie a designování výzkumu: Case study-a method of qualitative research strategy and research design*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019. 23 s. ISBN 978-80-244-5373-6.

JANDOUREK, Jan. *Průvodce sociologií*. Praha: Grada, 2008. Sociologie (Grada). 84 s. ISBN 978-80-247-2397-6.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). 78 s. ISBN 978-80-247-1568-1.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). 90 s. ISBN 80-247-1284-9.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. 2. vyd. Praha: Portál, 1999. Rádci pro rodiče a vychovatele. 35 s. ISBN 80-7178-320-X.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha : Grada, 2006. 332 s. ISBN 80-2471-362-4.

NIESEL, Renate a Wilfried GRIEBEL. *Poprvé v mateřské škole*. Praha: Portál, 2005. Rádci pro rodiče a vychovatele. 53 s. ISBN 80-7178-989-5.

OPRAVILOVÁ, Eva a Vladimíra GEBHARTOVÁ. *Rok v mateřské škole: učebnice pro pedagogické obory středních, vyšších a vysokých škol*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2011. Kurikulum předškolní výchovy. 164 s. ISBN 978-80-7367-703-9.

PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. 256 s. ISBN 80-7184-311-3.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. 153 s. ISBN 978-80-262-0403-9.

STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu*. 1. vyd. Brno: Podané ruce, 1999. 200 s. ISBN 80-85834-60-X.

THOROVÁ, Kateřina. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál, 2015. 40 s. ISBN 978-80-262-0714-6.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. 148 s. ISBN 80-246-0956-8.

VYMĚTAL, Jan. *Úzkost a strach u dětí: [jak jim předcházet a jak je překonávat]*. Praha: Portál, 2004. 116 s. ISBN 80-7178-830-9.

VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK, ed. *Aplikovaná sociální psychologie I*. Praha: Portál, 1998. 197 s. ISBN 80-7178-269-6.

ZAPLETAL, Ladislav. *Sociologie pro pedagogy: (základní studijní texty ze sociologie a sociálních patologií)*. Týn nad Vltavou: Nová Forma, 2020. 381 s. ISBN 978-80-7612-212-3.

Internetové zdroje:

Inkluzivní škola–adaptace dítěte v MŠ [online] [cit. 2021-02-22].

Dostupné z: <https://www.inkluzivniskola.cz/organizace-aneb-cizinci-ve-skole/adaptace-ditete-v-ms>

Co je psychická odolnost-Šance Dětem. [online] [cit. 10.01.2021].

Dostupné z: <https://www.sancedetem.cz/co-je-psychicka-odolnost>

Kdo jsme [online] [cit. 2021-01-22].

Dostupné z: <https://www.dccap.cz/o-nas/>

Asociace klinických logopedů-sdružení odborníků z oblasti logopedie [online] [cit. 2021-02 28].

Dostupné z: <https://www.klinickalogopedie.cz/index.php?pg=verejnost--co-je-to--vyvoj-reci>

Podpora implementace dětských skupin-Dětská skupina a legislativa. [online] [cit. 2021-01-19].

Dostupné z: <http://www.dsmpsv.cz/cs/pro-poskytovatele/detska-skupina-a-legislativa>

Socializace, vliv rodiny a prostředí, mechanismy [online] [cit. 2021-01-23].

Dostupné z: <https://www.studium-psychologie.cz/socialni-psychologie/2-socializace-vlivy.html>

Šetření dotazníkové-Sociologická encyklopedie.) [online] [cit. 2021-03-30].

Dostupné z: [https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Šetření_dotazníkové_\(MSgS\)](https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Šetření_dotazníkové_(MSgS))

Rámcový vzdělávací program [online]. [cit. 2021-03-30].

Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp>

MŠMT-rámcový vzdělávací program [online] [cit.2021-01-16]

Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci>

Výchovně vzdělávací program pro děti od dvou do tří let věku [online] [cit. 2021-01-10].

Dostupné z: <https://www.mskarany.cz/vychovne-vzdelavaci-program-pro-deti-od-dvou-do-tri-let-veku>

Vysočina Education: Titulní stránka [online] [cit. 07.01.2021].

Dostupné z: http://www.vysedu.cz/assets/File.ashx?id_org=600139&id_dokumenty=7912

Žlutý ČÁP [online]. [cit. 2021-01-25].

Dostupné z: <https://www.dccap.cz/detske-skupiny/zluty-cap/>

Začít spolu - [cit. 2021-01-20]. [online].

Dostupné z: <https://www.zacitspolu.eu/>

Seznam příloh

Dotazník č. 1 - pro rodiče všech dětí dané dětské skupiny

Dobrý den,

Moje jméno je Adéla Králová a studuji na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Ve své bakalářské práci, která se zabývá problematikou adaptace dvouletých dětí do dětské skupiny se snažím zjistit jaký převažuje názor rodičů na to, zda by měli děti začít chodit do dětské skupiny/mateřské školy ve dvou či třech letech. Výzkum tvoří tento dotazník, který má za úkol potvrdit či naopak vyvrátit hypotézu. Jedná se o anonymní dotazník a získané informace budou použity jen pro studijní účely.

Pokyny k vyplnění dotazníku: zakroužkujte pouze jednu vhodnou odpověď, při otevřené otázce pište odpověď dle svého názoru.

1. Kolik máte dětí?
2 děti
2. V kolika letech začalo Vaše dítě navštěvovat dětskou skupinu?
3 letech
3. Než Vaše dítě začalo navštěvovat dětskou skupinu těšilo se do dětské skupiny?
ANO – **SPÍŠE ANO** – NEVÍM – SPÍŠE NE – NE
4. Mělo Vaše dítě problémy při adaptaci do dětské skupiny?
ANO – SPÍŠE ANO – NEVÍM – **SPÍŠE NE** – NE
5. Zvyklo si Vaše dítě na dětskou skupinu dobře?
ANO – **SPÍŠE ANO** – NEVÍM – SPÍŠE NE – NE
6. Kolik dní v týdnu navštěvovalo Vaše dítě dětskou skupinu?
3 dny
7. Na jak dlouho po nástupu do dětské skupiny Vaše dítě docházelo?
CELODENNĚ – **DOPoledNE**

8. Pokud se u Vašeho dítěte vyskytly problémy v adaptačním období, jaké problémy to byly?
- a) **Problémy s odloučením od rodičů**
  - b) Problémy s cizím prostředím
  - c) Problémy v kolektivu
  - d) Problémy s pečující osobou
9. Bylo Vaše dítě nějak připravováno na vstup do dětské skupiny?
- a) Ano, vypravováním
  - b) **Ano, návštěva dětského kolektivu**
  - c) Ne
10. Domníváte se, že je dítě připravené na dětskou skupinu ve dvou letech?
- a) Ano
  - b) **Podle temperamentu dítěte**
  - c) Nevím
  - d) Ne

Dotazník č. 2 – pro rodiče dvouletých dětí

Otázka č. 1: Setkávali jste se s problémy u Vašeho dítěte při adaptačním procesu do dětské skupiny a jak dlouho tyto problémy přetrvávaly? Popřípadě jaké problémy to byly?

Mé dítě mělo v adaptačním období problém s tím, že se se mnou muselo na nějakou dobu rozloučit

Otázka č. 2: Jak jste prožívali adaptaci Vašeho dítěte?

Jelikož mám již jedno dítě v dětské skupině, byla jsem již zvyklá na to, jak adaptace probíhá, tudíž jsem pláč vnímala jako něco přirozeného

Otázka č. 3: Z jakého důvodu jste zvolili dětskou skupinu před mateřskou školou?

Z toho důvodu, že je v dětské skupině méně dětí než v mateřské škole a je zde individuálnější přístup k dětem

Otázka č. 4: Navštěvovali jste s Vaším dítětem nějaká místa, aby bylo v kontaktu s ostatními dětmi?

S dětmi navštěvuji dětský kolektiv několikrát do týdne

Otázka č. 5: Pomáhali jste Vašemu dítěti, aby se lépe adaptovalo?

Před vstupem do dětské skupiny jsme s dítětem byli dětskou skupinu navštívit

Otázka č. 6: Z jakého důvodu jste Vaše dítě dali do dětské skupiny již ve dvou letech?

Musela jsem se vrátit do zaměstnání

Otázka č. 7: Pozorovali jste nějaké změny v chování u Vašeho dítěte při adaptaci?

Dítě bylo více uplakané než obvykle

Otázka č. 8: Postrádali jste něco ze strany dětské skupiny při adaptaci Vašeho dítěte?

Nic mi ze strany dětské skupiny nescházelo

Otázka č. 9: Jaký máte názor na nástup dvouletých dětí do dětské skupiny?

Pokud je na to dítě připravené, nevidím problém

Rozhovor – s pečující osobou v dětské skupině

Jak bývají dvouleté děti připravené, když nastoupí do dětské skupiny? Jaké mají návyky hygienické, jak se chovají k ostatním dětem?

Určitě je rozdíl, zda pečujete o dítě dvouleté nebo tříleté. Pokud má již dítě v dětské skupině sourozence či kamaráda, adaptuje se převážně lépe. Děti jsou nadšené, že mohou sdílet skutečnost se svým kamarádem či sourozencem. Děti se sourozencem v dětské skupině si většinou již umí dojit na záchod, umýt si ruce, dokáží se najíst, převléknout, hrát s ostatními. Děti, které jsou v dětské skupině bez sourozence či bez kamaráda mají s adaptací větší problém, není to pravidlo, ale ve většině případů to tak bývá. Děti jsou více uplakané, nedokáží si hrát v kolektivu a spíše si hrají o samotě či s pečující osobou. Základní hygienické návyky se jim musí často připomínat.

Co vše umí dvouleté děti, které přijdou k Vám do dětské skupiny? Co naopak neumí a musíte na to brát ohled?

Děti, které přijdou do dětské skupiny, většinou už nenosí pleny a dokáží si dojit na záchod, mýt ruce, jíst u stolu, respektovat určitá pravidla, s pomocí uklidit po sobě hračky, s pomocí se převléknout. Návyky se jim musí připomínat jako například, že se mají napít či si dojit na záchod.

Je nějaký rozdíl v péči o dítě dvouleté a o dítě tříleté?

Rozdíl je určitě znatelný, tříleté dítě chápe pravidla skupiny a ví, že by se měla dodržovat, ale dvouleté dítě o pravidlech ví, ale v daný moment je nedokáže použít. Tříleté dítě si rádo hraje s ostatními, ale dvouleté dítě musíte na hru navést či si s ním hrát. Dvouletému dítěti musíte věci hodně připomínat naopak tříleté dítě už z velké části ví kdy co a jak. Dvouletému dítěti je zapotřebí pomoci co tříleté dítě převážně zvládne již samo.

V čem vidíte problém v nástupu dvouletých dětí do dětské skupiny? Domníváte se, že je správné, aby dítě navštěvovalo dětskou skupinu již od dvou let?

Dítě nemusí být psychicky připraveno na odloučení od rodiče, dítě například není ani zvyklé spát u prarodičů, potom je velký problém, když nastoupí na několik hodin do skupiny bez rodiče. Pokud na dítěti nepozorují, že, mu nástup do skupiny přináší trauma, ale je zde spokojeno, nevidím problém s nástupem dvouletých dětí.

Jaké nejčastější problémy, jste pozorovala, že se vyskytovaly u dvouletých dětí při adaptačním procesu? Jak jste si s těmito problémy poradili?

Nejčastější problém je problém s odloučením od rodiče, dítě je potom hodně uplakané. Tento problém řeším, že dítě zaujmu nějakou zajímavou hračkou či hrou, ukáži, co je ve skupině zajímavé, řeknu, co se bude přes den dít, aby dítě vědělo, na co se může těšit. Pokud nic nezabírá a je na dítěti vidět, že mu pobyt ve skupině ubližuje, voláme rodičům. Dalším problémem je například problém s jídlem, kdy dítě nechce jíst v cizím prostředí, tento problém jsme vyřešily, že si dítě přineslo jídlo v krabičce z domova.

Co děláte pro to, abyste dvouletému dítěti co nejvíce usnadnili adaptační proces?

Pozveme rodiče, aby před nástupem přišli na několik hodin prohlédnout si skupinu a okolí i s dítětem. Poté přijde dítě již samo, ovšem jen na dopoledne, je důležité, abychom měly připravené činnosti, které jsou v souladu s jeho věkem jako abstraktní kreslení vodovkami a hry, kde je dítě za jednotlivce, a ne za skupinu, snažíme se co nejvíce, aby dítě nemyslelo na to, že je od rodičů

